

Total number of printed pages : 12

29T SANS
(BENGALI)

2019

SANSKRIT

Full Marks : 100

Pass Marks : 30

Time : Three hours

*The figures in the margin indicate full marks
for the questions.*

Q. No. 1 carries 1 mark each	1×12 = 12
Q. No. 2 carries 4 marks each	4×4 = 16
Q. No. 3 carries 6 marks	6×1 = 6
Q. No. 4 carries 2 marks each	2×3 = 6
Q. No. 5 carries 3 marks	3×1 = 3
Q. No. 6 carries 8 marks	8×1 = 8
Q. No. 7 carries 4 marks	4×1 = 4
Q. No. 8 carries 4 marks	4×1 = 4
Q. No. 9 carries 4 marks	4×1 = 4
Q. No. 10 carries 6 marks	6×1 = 6
Q. No. 11 carries 4 marks	4×1 = 4
Q. No. 12 carries 2 marks	2×1 = 2
Q. No. 13 carries 2 marks each	2×2 = 4
Q. No. 14 carry 1 mark each	1×3 = 3
Q. No. 15 carry 1 mark each	1×4 = 4
Q. No. 16 carries 2 marks each	2×2 = 4
Q. No. 17 carries 10 marks	10×1 = 10
	<hr/>
	Total = 100

Contd.

1. Answer each of the following questions by writing only the actual correct word : 1×12=12

নীচের প্রশ্নগুলোর প্রত্যেকটির উত্তরে শুধু প্রকৃত ও শুদ্ধ শব্দ লেখো :

- (a) The 'Raghuvamśam' is a Mahākāvya/Khaṇḍakāvya.

(Choose the correct answer)

‘রঘুবংশম্’ একখানি মহাকাব্য/খণ্ডকাব্য।

(শুদ্ধ উত্তরটি বেছে নাও)

- (b) What is the name of the canto XIII of the 'Raghuvamśam' ?

‘রঘুবংশম্’-এর ত্রয়োদশ সর্গটির নাম কী?

- (c) What is the name of the source book of the 'Śrīmadbhagavadgītā' ?

‘শ্রীমদ্ভগবদ্গীতা’র আধার গ্রন্থখানার নাম কী?

- (d) Who is referred to as 'ধনঞ্জয়'?

‘ধনঞ্জয়’ বলতে কাকে বোঝানো হয়েছে?

- (e) How many verses are there in the 'Gītā' ?

‘গীতা’তে সর্বমোট কতগুলি শ্লোক আছে?

(f) Who is the author of 'नागानन्दम्' ?

'नागानन्दम्'-এর রচয়িতা কে?

(g) Write an equivalent of the word 'पयोद' in Sanskrit.

'পয়োদ' শব্দটির একটি সংস্কৃত প্রতিশব্দ লেখো।

(h) Who was Malayavatī ?

মলয়বতী কে ছিল?

(i) Fill in the blank :

শূন্যস্থান পূর্ণ করো :

शास्त्रेष्वाद्यं _____।

(j) Who wrote 'Vṛttamañjarī' ?

'বৃত্তমঞ্জরী' কে রচনা করেছিলেন?

(k) What is said to be the mouth of Vedāngas ?

কোন শাস্ত্রকে বেদাঙ্গের মুখ বলা হয়?

(l) Write the name of the Sanskrit book written by Dr Mukunda Madhava Sharma.

ডঃ মুকুন্দ মাধব শর্মা রচিত সংস্কৃত গ্রন্থটির নাম কী?

2. Translate *four* of the following taking *one* from each part :

4×4=16

নিম্নোক্ত প্রতিটি অংশ থেকে একটি করে বেছে নিয়ে মোট চারটির অনুবাদ করো :

Part I / প্রথম অংশ

(a) অথাत्मनः शब्दगुणं गुणज्ञः
पदं विमानेन विगाहमानः।
रत्नाकरं वीक्ष्य मिथः स जायां
रामाभिधानो हरिरित्युवा च ॥

(b) रसातलादादिभवेन पुंसा
भुवः प्रयोक्तोद्वहनक्रियायाः।
अस्याच्छमम्भः प्रलयप्रबृद्धं
मुहूर्तवक्त्राभरणं बभूव ॥

Part II / দ্বিতীয় অংশ

(c) अशोच्यानन्वशोचस्त्वं प्रज्ञावादांश्च भाषसे।
गतासूनगतासूंश्च नानुशोचन्ति पण्डिताः ॥

(d) न जायते म्रियते वा कदाचित्
नायं भूत्वा भविता वा न भूयः।
अजो नित्यः शाश्वतोऽयं पुराणो
न हन्यते हन्यमाने शरीरे ॥

Part III / तृतीय अश्न

- (e) भो महासत्त्व, किमनेन वृथाप्रयासेन? न खलु शङ्खचूडः शङ्खधवलं शङ्खपालकुलं मलिनीकरिष्यति। अथ ते वयमनुकम्पनीयाः, तदियमस्मद्विपत्तिविकलवा यथा न परित्यजति जीवितमम्बा, तथाभ्युपायश्चिल्यताम्।
- (f) अये। इयमसौ योषित्। (शङ्खचूडं दृष्ट्वा) नूनमनेनाप्यस्याः सुतेन भवितव्यम्, यदर्थमाक्रन्दति। (समन्तादवलोक्य) न खलु पुनः किञ्चिद् भयकारणं पश्यामि। तत् कुतोऽस्य भयं भविष्यतीति किमुपेत्य पृच्छामि?

Part IV / चतुर्थ अश्न

- (g) मध्ययुगस्य प्रारम्भे (नवमशतिकायाम्) कालिकापुराणमिति पुराणं विरचितमासीत्। तस्मात् कालादारभ्य असमराज्ये संस्कृतभाषायाः चिन्ताचर्चा अभवत्। षोडशशतिकायां कामरूपस्य कोचविहार इति स्थाने (अधुना पश्चिमबङ्गे) रत्नमाला-व्याकरणनाम्ना नूतनस्य व्याकरणसम्प्रदायस्योद्भवो जातः।
- (h) षड्विंशत्यधिकोणविंशतिशततमे (१९२६) वर्षे श्रीहट्टनामके स्थाने “असम-संस्कृतवोर्ड” इति एका समितिः असमसर्वकारेण निर्मिता। अस्याः समितेः अधीने बहवः पाठशालाः सन्ति यत्र संस्कृतस्य अध्ययनमध्यापनं च इदानीं यावत् चलिते स्तः।

3. Explain with reference to the context *any one* of the following verses :
1+1+4=6

নিম্নলিখিত শ্লোকগুলির যে কোনো একটির প্রসঙ্গ সঙ্গতি উল্লেখ করে ব্যাখ্যা করো :

- (a) पक्षच्छिदा गोत्रभिदात्तगन्धाः

शरण्यमेनं शतशो महीध्राः ।

नृपा इवोपप्लविनः परेभ्यो

धर्मोत्तरं मध्यममाश्रयन्ते ॥

- (b) गुरोयियक्षोः कपिलेन मेध्ये

रसातलं संक्रमिते तुरङ्गे ।

तदर्थभुर्वीमवदारयद्भिः

पूर्वेः किलायं परिवर्धितो नः ।

4. (a) Account for the case ending in 'विमानेन' in 2(a) and 'परेभ्यः' in 3(a).
1×2=2

প্রশ্ন সংখ্যা 2(a) র 'বিমানেন' এবং প্রশ্ন সংখ্যা 3(a) র 'পরেভ্যঃ' পদদুটির বিভক্তি নির্ণয় করো।

- (b) Derive 'भाषसे' in 2(c) and 'म्रियते' in 2(d).
1×2=2

প্রশ্ন সংখ্যা 2(c) র 'भाषसे' এবং প্রশ্ন সংখ্যা 2(d) র 'म्रियते' পদদুটির ব্যুৎপত্তি নির্ণয় করো।

- (c) Name and expound the Samāsas of 'आदिभवेन' In 2(b) and 'गोत्रभिदा' in 3(a). 1×2=2

প্রশ্ন সংখ্যা 2(b) র 'আদিভবেন' এবং প্রশ্ন সংখ্যা 3(a) র 'গোত্রभिदा' পদদুটির ব্যাসবাক্যসহ সমাস-এর নাম লেখো।

5. Elucidate the idea contained in *any one* of the following : 3

নিচের যে কোনো একটির ভাব সম্প্রসারণ করো :

- (a) देहिनोऽस्मिन् यथा देहे कौमारं यौवनं जरा।

तथा देहान्तरप्राप्तिर्धीरस्तत्र न मुह्यति ॥

- (b) जातस्य हि ध्रुवो मृत्युध्रुवं जन्म मृतस्य च।

तस्मादपरिहार्येऽर्थे न त्वं शोचितुमर्हसि ॥

6. (a) Write after 'Śrīmadbhagavadgītā' chapter-II, the nature of Ātman. 6

'শ্রীমদ্ভগবদ্গীতা'র দ্বিতীয় অধ্যায় মতে আত্মার স্বরূপ বর্ণনা করো।

- (b) Write a short note on *any one* of the following : 2×1=2

নিম্নোক্তগুলির যে কোনো একটির বিষয়ে সংক্ষেপে লেখো :

শ্রীভগবান্, ব্যবসায়াত্মিকা বুद्धिः, ब्राह्मीस्थितिः।

7. Give a description about the ascetic Śarabhanga or Śatakarni as you find in the 13th canto of the 'Raghuvamśarṇ'.

4

রঘুবংশের ত্রয়োদশ সর্গে প্রাপ্ত শরভঙ্গ অথবা শতকর্ণি মুনির একটি বর্ণনা দাও।

8. क्रोडीकरोति प्रथमं जातं नित्यमनित्यता।

1+1+2=4

धत्रीव जननी पश्चात्तदा शोकस्य कः क्रमः ॥

Who is the speaker here ? Whom did he say so ? Under what circumstances did the speaker make the above remark ?

উক্ত শ্লোকটি কে কাকে বলেছিলো? কী পরিস্থিতিতে বক্তা এই মন্তব্য করেছিলো?

9. (साम्प्रम्) पुत्रक, कथं समाश्रवसिमि ?

1+1+2=4

Who said the above sentence ? Who is addressed as 'पुत्रक' ? Why was the speaker shedding tears ?

উক্ত বাক্যটি কে বলেছিল? 'পুত্রক' বলে কাকে সম্বোধন করা হয়েছে? বক্তা কেন চোখের জল ফেলেছিল?

10. Write a note on the contribution of Bhavadeva Bhāgavatī and Manoranjan Shāstri to the field of Sanskrit studies in Assam.

6

অসমের সংস্কৃত চর্চার ক্ষেত্রে ভবদেব ভাগবতী ও মনোরঞ্জন শাস্ত্রীর অবদানের বিষয়ে লেখো।

11. Fill in the blanks :

4

শূন্যস্থান পূর্ণ করো :

পঠামি _____ বদামি সংস্কৃতং সদা।

_____ সংস্কৃতং সম্যগ্ বন্দে _____ ॥

12. Write the names of two Assamese poetic compositions which have been translated into Sanskrit by Manoranjan Shastri and Bipin Chandra Goswami.

2

মনোরঞ্জন শাস্ত্রী ও বিপিন চন্দ্র গোস্বামীর দ্বারা অসমীয়া থেকে সংস্কৃত ভাষায় অনুবাদিত কবিতা পুস্তক দুটির নাম লেখো।

13. Explain with examples *any two* of the following :

2×2=4

নিম্নোক্ত যে কোনো দুটির উদাহরণসহ ব্যাখ্যা করো :

অব্যয়যোগে চ, সহযুক্তেষুপ্রধানে, কালধ্বনোরত্যন্তসংযোগে, তাদর্থ্যে চতুর্থী, যতশ্চনির্ধারণম্।

14. Choose the correct words for *any three* of the following :

1×3=3

নীচের যে কোনো তিনটির শুদ্ধ শব্দটি বেছে নাও :

(a) वर्षासु / वर्षायाम् मयूराः नृत्यन्ति।

(b) भगवतः महिमा अपारः / अपारा।

(c) प्रातः उत्थाय भगवानं / भगवन्तं स्मर।

(d) छात्राः कक्षायां निविशन्ति / निविशन्ते।

(e) मुनिः वने / वनम् उपवसति।

15. Account for case-ending **any four** of the following underlined words :

1×4=4

নীচের যে কোনো চারটির দাগ দেওয়া পদের কারক-বিভক্তি নির্ণয় করো :

(a) লতা গীতং গায়াতি।

(b) জনাঃ কার্যালয়ং গচ্ছন্তি।

(c) বালকঃ শয্যাম্ অধিশেতে।

(d) গজঃ শুণ্ডেন কাষ্ঠম্ আকর্ষতি।

(e) মম মাতা ভিক্ষুকায অন্নং দদাতি।

(f) বৃক্ষাৎ পত্রাণি পতন্তি।

16. Name and expound Samāsas of **any two** of the following :

(1+1)×2=4

নিম্নোক্ত যে কোনো দুটির ব্যাসবাক্যসহ সমাসের নাম লেখো :

उपनदि, विद्याहीनः, वृक्षच्छाया, स्थितप्रज्ञः, मातापितरौ।

17. Write an essay (in simple Sanskrit) of *any one* of the following : 10

নীচের যে কোনো একটির ওপর সরল সংস্কৃতে রচনা লেখো :

- (a) অসমীয়া সংস্কৃতি:
- (b) বিদ্যাধনং মহাধনম্
- (c) সরস্বতী পূজা
- (d) সংস্কৃতভাষায়া: মহত্বম্
- (e) মহাকবি: কালিদাস:।

— x —